

Castroterciolo en les llistes p.p. Junyent (*Misc. Griera*, 380, 387). 1359, *Castell Terçol* (*CoDoACA* XII, 67).

BIBLGR. L'erudit castellterçolenc J. Carrera i Pujal, el diligent collector i historiador de l'economia catalana en els darrers segles, escriví i publicà, una història de la seva vila «La Vila de Castellterçol» (Bna. 1948, 240 pp., amb un apèndix de 1955), obra útil a desgrat del poc mètode de l'autor però que no investiga quasi més que el període 1575-1930; bon patriota, seguidor ardent de les bones doctrines de Prat de la Riba (el gran home que ha estat glòria i orgull màxim de Castellterçol), que hagué de pagar durament les seves idees després de la catàstrofe nacional. Però l'obra definitiva i magistral és la del Prof. Antoni Pladevall «*Castellterçol: Història de la vila i del seu terme*», Bna. 1991, 510 pp. Podríem treure'n ací moltes notícies que no recullo, perquè no vull privar els lectors de l'Onomasticon de la lectura directa d'aquesta obra excellent, ben accessible a tothom.

ETIM. Encara *AlcM* l'explica ben malament: «del llatí CASTELLU TERTIOLU 'castell tercer'. Ja abans de publicar-se aqueix volum, en papers meus dels anys 1925-30, ja la tenia jo ben establerta: ² *Tertiolus* és, hi explico, el NP *Tertiolus*, dim. acariciador del ll. *Tertius* (Schulze, 242, 507), de la sèrie *Secundus, Quartius, Quintus, Sextus, Septimus*... que segons una vella tradició romana posaven ells a llurs fills, en l'ordre en què naixien.

En efecte jo trobava testificat aquest nom propi en 30 docs. com a nom de catalans, ja abans de les primeres dades del nom de Castellterçol: «Ego, *Tercioli*, donator sum ---» a. 978 (*Cart. de St. Cugat*). *Tertiolus* NP en un de l'a. 1010 (*Mas, N. Hi. Bna.* IV, 218): doc. publicat després en l'ed. del cartulari I, p. 102. I ara, pel doc. de 898 que devem a En Pladevall, podem endevinar qui fou l'epònim precis a qui el castell de la vila deu el seu nom: un *Tercioli*, ja mort en l'any 898, que devia posseir el mas *El Carner* («*Carnarius*»), prop de St. Julià d'Uixòls i del Coll d'Asés, per on arribava jo en aquesta vila, des de Granera, en els temps venturosos de la joventut, el 4-XII-1926.

¹ Deu tenir una explicació menys capritxosa o malèvola del que sembla. Deguda a les moltes variants que ha revestit en els dialectes catalans i romànics el ll. HORDEOLUS, nom del molest granet de les papelles que en cat. comú ha pres la forma *mussol*; en altres parlars nostres, *bussol*, *buixol*, *guixol* etc., en galleg *tiriçó*, en gèllic *suror*; i, com conjecturo en *DECat* VIII, 988b, *SURORTIOLU en gallo-romànic, d'on vénen moltes formes dialectals franceses, i la portuguesa, que és justament *terçó*. És, doncs, versemblant que aquesta mateixa forma vagi existir dialectalment en comarques catalanes, i que per un joc de paraules sinonímic, afluïu al 2n. membre de ⁵⁵ *Castellterçol*, se'n vagi fer *mussols* (veg. l'excellent article d'En Gulsoy en el *DECat* i el meu en el *DECH* IV, 317b356). — ² Després he vist, amb curiositat, que en aquest cas ho va encertar millor el diligent arxipreste i arxiver de Sta. Col. de Queralt, ⁶⁰

Mn. Joan Segura: «dim. de TERTIUS NP romà» (*La Veu del Monts.* 1893, 25).

Castellvedre, V. *Castell-llebre* *Castellvell*, ape. a ⁵ *Castellnou*

CASTELLVI

Castellví de la Marca, poble de l'Alt Penedès, a la vall de la riera de Marmellar.

DOC. ANT. *Castrum Vetulum* a. 1024 (Morera, *Tarr. Cri.* I, iv); *Castro Vetulo* a. 1045 (*Cart. St. Cugat* II, 245) *Kastro Vetuli* a. 1069 (ibid. II, 332); *Castro Vetulo* a. 1077 (Bofarull, *Condes Vindicados* II, 42); *Chastrum Vetuli* a. 1091 (Balari, *Orígenes*, 254); *Castell Viy de Panades* a. 1359 (*CoDoACA* XII, 36).

Castellví de Rosanes, poble del Baix Llobregat, al ²⁰ N. de les muntanyes d'Ordal.

PRON. MOD.: *kastel'bi* (o *k. d.ə řuzánəs*), oït a Sant Sadurní per Casac. (1932).

DOC. ANT. *Castulo Vetulo* a. 963 (*Cart. St. Cugat* I, 56); *Castro Vetulo* a. 1043 (*Cart. St. Cugat* II, 225); *Castel Vil de Rosanis* a. 1260 (Carreras Candi, *Miscel.* II, 503); *Castelbielo de Rosanes* a. 1285 (document en aragonès *BABL* I, 296); *Castriuerteris darosanes* a. 1394 (*Spill de Castellbò*, 241). Per a *Rosanes*, V. art. especial.

ETIM. Compost de *castell* amb *vij(l)*, variant antiga de l'adjectiu *vell* 'vell' (*DECat* IX, 88a9-53). J. F. C.

Castellvidre, V. *Castell-llebre*

CASTELLVINY

Antic agregat del terme d'Enviny, que actualment pertany a l'ajuntament de Sort (Pallars Sobirà).

PRON. MOD.: *kastel' vij*, oït a Sort per Casac.

ETIM. Del genitiu llatí CASTELLUM VICINIAE, format amb el llatí *vicinia* 'veïnat, rodalia', és a dir, 'el castell de la rodalia' com s'explica en el *DECat* II, 626a51-53: «*Castellviny* era l'antic castell que dominava la rodalia de Sort i d'Enviny: aquest, anomenat *In Vicinio* en l'Acte de la Seu de 839». J. F. C.

Casterasses, V. *Casterner*

CASTERNER

Nom de dos pobles de la vall de la Noguera Ribagorçana: Casterner de Noals i Casterner de les Olles (avui despoblat, del municipi d'Espluga de Serra).

Les cases de Casterner de Noals (1), agr. a Montanui, Alta Ribagorça, s'enfilen sobre una roca de color fosc, per sobre del camí que va de Vilaller a Bonansa, a la vista del serrat del Miravet, nom que ens parla de l'assentament d'un grup de frares guerrers musulmans en temps de la Reconquesta.